

VOORBEREIDING HBO SOCIAAL DOMEIN

Boom

COLOFON

Boom Mbo
klantenservice@boom.nl
www.boom.nl

Auteur: Cornelia de Ruiter
Eindredactie: Boom Mbo

Titel: Voorbereiding hbo sociaal domein
ISBN: 978 90 372 7075 4

1e druk / 1e oplage

Bronvermelding: Betrouwbare Bronnen, auteursrechten.nl, Open AI (2026)/AI-Generated Image. <https://www.chatgpt.com>, Google Gemini (2026). Afbeelding gegenereerd door Nano Banana. <https://gemini.google.com/>

Bij delen van deze titel (zowel tekst als beeld) is gebruikgemaakt van ChatGPT.

© 2026 Boom | All rights reserved. No text & datamining.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van een (of meerdere) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Door het gebruik van deze uitgave verklaart u kennis te hebben genomen van en akkoord te gaan met de specifieke productvoorwaarden en algemene voorwaarden van Boom, te vinden op www.boom.nl.

INHOUD

Werken met dit keuzedeel	4
1 Kiezen voor jezelf	7
Wie ben ik?	8
Kwaliteiten en vaardigheden	10
Motivatie en loopbaanwensen	14
Beroepshouding en normen en waarden	15
Begrippen	18
2 Kiezen voor werk	21
Beroepsbeeld sociaal werker	22
De beroepscode sociaal werk	25
Samenwerken met andere organisaties	26
Communicatie met de cliënt	29
Groepsdynamiek	33
Systemen	36
Diversiteit en inclusie	40
Begrippen	43
3 Kiezen voor hbo sociaal domein	47
Verschillen tussen mbo en hbo	48
Hoe kun je doorstuderen?	50
Reflecteren en evalueren	51
Feedback	56
Leerdoelen formuleren	58
Begrippen	63
4 Aan de slag op hbo-niveau	65
Onderzoek doen	66
Bronnen zoeken en beoordelen	70
APA-bronvermelding	74
Methodisch werken	77
Ontwikkelingen in het sociaal domein	80
Begrippen	85
5 Uitdaging	87
Onderdelen van de uitdaging	88
Index	91

WERKEN MET DIT KEUZEDEEL

Digitale leeromgeving

Bij sommige opdrachten heb je hulpmiddelen nodig. Bijvoorbeeld filmpjes, formulieren of een link naar een website. Deze staan allemaal in de digitale leeromgeving. Het icoontje in de vorm van een wereldbol verwijst naar de digitale leeromgeving. Om hier te komen ga je naar Boomdigitaal.nl.

Eerste keer inloggen in de digitale omgeving

Voordat je de digitale leeromgeving kunt gebruiken, moet je je licentie activeren.

- Overleg met je docent welk type account je gebruikt.
- Ga naar www.boom.nl/licentie.
- Bekijk de instructiefilm of lees het stappenplan.
- Volg de stappen.

Daarna kun je aan de slag!

Vorbereiding hbo sociaal domein

Wanneer je je mbo-opleiding afrondt, mag je trots zijn op wat je hebt bereikt. Voor veel studenten is een hbo-opleiding binnen het sociaal domein een logische en waardevolle vervolgstap. Dit is echter alleen passend als je beschikt over voldoende motivatie, doorzettingsvermogen en de bereidheid om jezelf de komende jaren verder te ontwikkelen.

Het hbo sluit aan op het mbo, maar de manier van leren en werken is anders. Er wordt meer zelfstandigheid van je verwacht en je moet kritisch kunnen denken. Je leert om te werken aan complexere vraagstukken uit de praktijk van het sociaal domein.

In dit keuzedeel ga je onderzoeken of de hbo-opleiding Social Work bij jou past. Je kijkt niet alleen naar de inhoud van de opleiding, maar ook naar wat jij nodig hebt om deze succesvol te doorlopen. Denk aan studievvaardigheden, persoonlijke eigenschappen en jouw manier van leren.

Bekijk het filmpje.

Wil jij mensen helpen, maatschappelijke problemen aanpakken en écht iets betekenen voor anderen? Dan is de opleiding Social Work misschien iets voor jou! Je leert hoe je individuen, groepen en gemeenschappen ondersteunt bij sociale en psychische uitdagingen.

Leerdoelen

1. Je weet wat de beroepscode voor sociaal werk inhoudt.
2. Je hebt kennis van zoekstrategieën om relevante informatie te verzamelen.
3. Je hebt kennis van methodische cycli en methodieken binnen sociaal werk.
4. Je weet hoe je een draaiboek moet opbouwen.
5. Je hebt kennis van complexe groepsdynamische processen.
6. Je hebt kennis van verschillende reflectiemodellen.
7. Je kunt samenwerkingsvaardigheden toepassen.
8. Je kunt onderzoek doen naar de behoefte, beginsituatie en context van een doelgroep.
9. Je kunt informatie uit bronnen analyseren.
10. Je kunt gemaakte keuzes onderbouwen vanuit theorie en de beroepscode voor sociaal werk.
11. Je kunt de stappen van methodisch handelen toepassen bij het ontwerpen, voorbereiden en uitvoeren van groepsactiviteiten.

12. Je kunt (beginnende) problemen in de groepsdynamiek signaleren.
13. Je kunt je eigen communicatie afstemmen op de ander.
14. Je kunt reflectie- en evaluatietechnieken toepassen bij een groepsevaluatie.
15. Je kunt feedbackvaardigheden toepassen.
16. Je kunt ontwikkelpunten formuleren.
17. Je kunt een plan van aanpak opstellen om ontwikkelpunten te realiseren.

Dit keuzedeel bestaat uit:

- *Theorie, begrippen en opdrachten*

Hierbij leer je over en oefen je met de praktijk. In sommige opdrachten werk je aan beroepsproducten. Die opdrachten herken je aan [BP]. Deze beroepsproducten kun je verzamelen in je portfolio en heb je nodig om de uitdaging aan het einde van het keuzedeel goed af te ronden.

De beroepsproducten in dit keuzedeel zijn:

- Toekomstig professional in beeld
- Vlog: ik als sociaal werker
- Ik als starter in het sociaal domein
- Ontwikkelingen in het sociaal domein.

- *Test je kennis*

Hiermee kun je zelf je kennis van de theorie testen.

- *Uitdaging*

Dit is het eindproduct en de afronding van het keuzedeel. Hier werk je gedurende het hele keuzedeel naartoe en hierop word je beoordeeld.

Voor de uitdaging van dit keuzedeel ontwerp je een mini-interventie (groepsactiviteit) voor drie à vier mensen uit jouw eigen omgeving (bijvoorbeeld vrienden, familie, medestudenten of sportclubgenoten) en voer je deze uit. Daarna reflecteer je op jouw rol als begeleider en op wat er gebeurde in de groep.

- *Theorietoets*

Je docent besluit of je ter afsluiting een theorietoets maakt.

Hoofdstuk 1

Kiezen voor jezelf

Doorstromen van mbo naar een hbo-opleiding binnen het sociaal domein is een mooie en ambitieuze stap. Je laat daarmee zien dat je jezelf wilt ontwikkelen en wilt groeien als professional. Veel mensen in je omgeving zullen daar trots op zijn. Tegelijkertijd hoop je dat deze keuze leidt tot een passende en betekenisvolle baan in de toekomst.

Toch verloopt deze overstap niet voor iedereen gemakkelijk. Veel mbo-studenten stoppen in het eerste jaar van het hbo of kiezen later alsnog voor een andere opleiding. Dat kan zorgen voor teleurstelling en onzekerheid. Daarom is het belangrijk om vooraf goed te onderzoeken of een hbo-opleiding echt bij jou past.

In dit hoofdstuk ga je daarmee aan de slag. Jij onderzoekt wie je bent als persoon en als toekomstig professional binnen het sociaal domein. Je kijkt naar jouw kwaliteiten, interesses, motivatie en wat jij belangrijk vindt in werk. Ook denk je na over situaties waarin jij goed tot je recht komt en waar je energie van krijgt. Daarnaast praat je met mensen uit je omgeving en met professionals. Hun ervaringen en feedback helpen je om jouw ideeën verder te ontwikkelen. Aan het eind van dit hoofdstuk presenteer je jouw inzichten en maak je duidelijk waarom deze richting bij jou past.

Aan het eind van dit hoofdstuk

- ken je je kwaliteiten en vaardigheden
- weet je wat jouw motivatie is en wat je loopbaanwensen zijn
- weet je welke beroepshouding noodzakelijk is om door te stromen naar het hbo
- weet je wat je wilt en kunt.

Opdracht 1 Oriëntatie: kiezen voor jezelf

In Nederland heeft maar één op de vier mensen een hbo-opleiding of universitaire opleiding afgerond. Een hbo-opleiding volgen is absoluut geen voorwaarde voor een gelukkig of succesvol leven. Doorstuderen is iets wat bij je moet passen. Het is een serieuze investering van minstens vier jaar. In die vier jaar kunnen veel zaken ervoor zorgen dat je je opleiding niet afmaakt. Door je goed voor te bereiden op een hbo-opleiding verklein je de kans dat ook jou dat overkomt.

Bekijk het filmpje en maak de opdracht.

- a. Wat doen de mbo-studenten in het filmpje op het hbo?
- b. Waarom doen zij dit?
- c. Ga met de klas of een groepje medestudenten in gesprek over doorstuderen. Maak samen een lijst van mogelijke oorzaken die ervoor zorgen dat je vastloopt in het hbo.
- d. Maak een tweede lijst met zaken die jouw doorstroom naar het hbo juist tot een succes kunnen maken.

Wie ben ik?

In dit onderdeel ga je ontdekken wie jij bent als toekomstig professional binnen het sociaal domein. Je staat stil bij jezelf: wat neem je mee als persoon, wat zijn jouw waarden, wat kun je al en wat wil je nog leren? Dit geheel noemen we jouw 'professionele identiteit'. Het is de basis van hoe je straks werkt met cliënten en collega's.

Ken jezelf

Als sociaal werker ben jij zelf een belangrijk 'instrument' in je werk. Dit betekent dat jouw gedrag, houding en communicatie invloed hebben op anderen. Daarom is het belangrijk dat je jezelf goed leert kennen. Je ontwikkelt je professionele identiteit door ervaring op te doen, samen te werken en te reflecteren op wat je doet.

In het sociaal domein werk je altijd in relatie tot anderen en hun omgeving. Dit betekent dat je niet alleen kijkt naar de ander, maar ook naar jezelf. Hoe reageer jij in een gesprek? Hoe ga jij om met emoties of lastige situaties? Dit soort vragen helpen je om inzicht te krijgen in je eigen handelen.

Mbo versus hbo

In het mbo leer je vooral *hoe* je taken uitvoert. In het hbo ga je een stap verder. Daar wordt van je verwacht dat je ook kunt uitleggen *waarom* je iets doet. Je moet je keuzes kunnen onderbouwen en kritisch nadenken over je handelen. Dit betekent dat je je bewust moet zijn van je eigen rol en invloed. Je leert dus niet alleen doen, maar ook begrijpen waarom je iets doet. Dit hoort bij professioneel handelen.

Door jezelf te leren kennen en te reflecteren op je handelen ontwikkel je een professionele identiteit. Dit is belangrijk voor het hbo, waarin zelfstandigheid en kritisch denken centraal staan.

Opdracht 2 Wat is je doel?

Bekijk het filmpje en maak de opdracht.

Keuzes maken is moeilijk en de juiste keuze maken is helemaal moeilijk. Vaak kies je dus maar wat. Of je kiest iets waarbij je de minste problemen verwacht, omdat je omgeving dat van jou verwacht. Maar deze keuzes zijn niet per se de beste keuzes. De beste keuzes zijn de keuzes die jij maakt voor en vanuit jezelf. Kies dus bewust en kies voor iets wat past bij wie jij bent.

In deze opdracht ga je op zoek naar wie jij bent, zodat je op basis daarvan kunt kiezen wat het best bij jou past. Geef jezelf de ruimte om te dromen en wees niet bang om groot te dromen. Werken aan een droom en deze vervullen is een leerproces. Geen dromen hebben en jezelf zo beschermen tegen teleurstelling lijkt veilig, maar ontnemt jou de kans om echt iets te bereiken.

Laat je inspireren door het filmpje.

- a. Ga met een medestudent in gesprek over jullie dromen. Maak allebei een lijst met minimaal zes doelen die jullie in het leven hopen te realiseren. Kies voor doelen die feestelijk, uitdagend, spannend, zuiver en nuttig zijn.
- b. Noteer een top 3 van jouw belangrijkste doelen.

Opdracht 3 Beroepskeuzetest

Maak de beroepskeuzetest op de website voor het maken van de opdracht.

De uitkomst van de test zegt niet alles, maar kan wel heel zinvol zijn. Doe de twee tests om te onderzoeken waar jouw interesses liggen. Het belangrijkste is dat je iets over jezelf leert. Tests en gesprekken helpen daarbij. Maar dat zijn middelen, geen doelen.

Binnen het hbo wordt jou vaak gevraagd om actief naar jezelf te kijken. Docenten gaan ervan uit dat je dat doet om er echt van te leren, niet alleen om een cijfer te krijgen.

- a. Maak de tests. Aan de hand van een aantal vragen geven dit soort tests jou een beeld van wat jij leuk en minder leuk vindt. Noteer je resultaten.
- b. Bespreek de uitkomsten van de tests aan de hand van vier vragen met een medestudent. Schrijf hierover een kort verslag.

De vragen zijn:

- Kloppen de uitslagen?
- Wat heeft je verrast?
- Wat heeft je minder verrast?
- Wat mist volgens jou?

Upload je verslag.

Opdracht 4 Persoonlijkheidstest

Ga naar de persoonlijkheidstest en vul de enquête in om je persoonlijkheidskenmerken in beeld te krijgen.

- a. Doe de persoonlijkheidstest. Ben je extravert, vriendelijk, emotioneel, ordelijk of open? Noteer de resultaten. Of maak bijvoorbeeld screenshots die je opslaat.
- b. Zoek nog een andere onlinepersoonlijkheidstest en maak ook deze. Noteer het resultaat.

Je hebt nu een aantal tests gedaan. Het is interessant om te bekijken of de uitkomsten overeenkomen of uiteenlopen. In beide gevallen vertelt dat veel over wie jij bent en wat bij jou past. Informatie interpreteren, verschillende bronnen afwegen en onderbouwde keuzes maken zijn echte hbo-eigenschappen.

- c. Vraag iemand die jou goed kent en die je vertrouwt om jou te helpen. Stuur die persoon de links naar of de screenshots van de testuitslagen. Lees samen de uitslagen door en ga met elkaar daarover in gesprek. Schrijf vervolgens op welke inzichten je gesprekspartner jou heeft gegeven.

Over jezelf leren lukt alleen als je daarbij ook kijkt naar hoe je met andere mensen omgaat. Binnen het hbo moet je heel vaak samenwerken met medestudenten in projectgroepen of voor opdrachten. Je bent dus afhankelijk van je medestudenten. Op tijd aangeven dat iets niet lukt en de mening van anderen op waarde schatten zijn dus van groot belang voor succes in het hbo.

Kwaliteiten en vaardigheden

Om jezelf te kunnen ontwikkelen als professional is het belangrijk dat je inzicht hebt in jouw kwaliteiten en leerpunten.

Kwaliteiten

Kwaliteiten zijn eigenschappen die jou helpen in je werk, zoals luisteren of samenwerken. Tegelijkertijd heeft iedereen ook valkuilen. Dit zijn eigenschappen waarin je te ver kunt doorslaan. Bijvoorbeeld te perfectionistisch zijn en te veel alles willen controleren. Door je van je valkuilen bewust te zijn kun je beter handelen.

Kwaliteiten en kernkwaliteiten

Iemands kwaliteiten zijn iemands sterke punten. Je kunt bijvoorbeeld beschikken over technische kwaliteiten of over schrijfkwaliteiten.

Kernkwaliteiten zijn eigenschappen die horen tot de kern van je persoonlijkheid. Dit zijn in feite je persoonskenmerken of karaktereigenschappen. Het is iets wat bij jou hoort, wat je niet zomaar aan of uit kunt zetten. Het zijn de positieve punten die het eerst bij een ander opkomen als hem gevraagd wordt jouw kwaliteiten te beschrijven. Bijvoorbeeld dat je erg creatief bent. Iedereen heeft een eigen set van (kern)kwaliteiten.

Door inzicht te hebben in je (kern)kwaliteiten en leerpunten kun je jezelf blijven ontwikkelen. Dit helpt je bij de overgang naar het hbo.

Vaardigheden versus kwaliteiten

Een **vaardigheid** is iets anders dan een kwaliteit. Vaardigheden kun je aanleren. Een (kern)kwaliteit is iets waarover je beschikt en wat je wel verder kunt ontwikkelen, maar wat je niet kunt leren. Kwaliteiten komen van binnenuit en vaardigheden zijn van buitenaf aangeleerd.

Kernkwadrantenmodel

Een handige methode om achter je kernkwaliteiten te komen zijn de kernkwadranten van Ofman.

Kernkwadrantenmodel Ofman.

Een **kernkwadrant** is een model waarin je in één oogopslag zicht hebt op jouw:

- (kern)kwaliteiten
- valkuilen
- uitdagingen
- allergieën.